

Współczesna biblioteka jako przestrzeń spotkań i promocji kultury na przykładzie działalności Biblioteki Głównej Uniwersytetu Humanistyczno-Przyrodniczego im. Jana Długosza i Biblioteki Publicznej im. Władysława Biegańskiego w Częstochowie

Modern library as a space for meetings and promotions of culture an the example Biblioteka Główna Uniwersytetu Humanistyczno-Przyrodniczego im. Jana Długosza and Biblioteka Publiczna im. Władysława Biegańskiego in Czestochowa

Agnieszka Pobratyn

UNIWERSYTET HUMANISTYCZNO-PRZYRODNICZY IM. JANA DŁUGOSZA W CZĘSTOCHOWIE

Słowa kluczowe

Częstochowa, biblioteka, wystawa, promocja kultury, spotkania autorskie

Keywords

Czestochowa, library, art show, promotion of culture, meetings with authors

Abstrakt

W swoim tekście chciałabym przyjrzeć się działalności dwóch wybranych częstochowskich bibliotek – Biblioteki Głównej Uniwersytetu Humanistyczno-Przyrodniczego im. Jana Długosza i Biblioteki Publicznej im. Władysława Biegańskiego. Obie promują czytelnictwo wśród lokalnej społeczności, ale pełnią również, poprzez organizację szeregu imprez, funkcję promotorów i animatorów miejskiego życia kulturalnego. Dzięki działalności tych instytucji częstochowanie mają nie tylko możliwość skorzystania z bogatych zbiorów książkowych, ale również wzięcia udziału w spotkaniach ze znanymi autorami, wysłuchania wykładów, obejrzenia wystaw, uczestniczenia w warsztatach i grach miejskich.

Współczesna biblioteka to już nie tylko miejsce, w którym można znaleźć interesujące pozycje książkowe, ale również ważna przestrzeń kulturalna miasta.

Abstract

In my text I would like to look at activities of the two selected libraries in Częstochowa – Biblioteka Główna Uniwersytetu Humanistyczno-Przyrodniczego im. Jana Długosza and Biblioteka Publiczna im. Władysława Biegańskiego. Both promote reading among the local community, but also they organize many different cultural events, like: art shows, meetings with authors, lectures and plays for children. Today, the library serves as not only the rental of books, but is also a promoter and animator of various cultural initiatives targeted at people of different ages and with different interests. Therefore, those libraries are important cultural institutions in Czestochowa.

Współczesna biblioteka jako przestrzeń spotkań i promocji kultury na przykładzie działalności Biblioteki Głównej Uniwersytetu Humanistyczno-Przyrodniczego im. Jana Długosza i Biblioteki Publicznej im. Władysława Biegańskiego w Częstochowie

Częstochowa już od kilku lat nie jest miastem wojewódzkim, co niewątpliwie wpływa na jej powszechne postrzeganie, jako miasta prowincjonalnego, nieistniejącego w głównym nurcie polskiego życia społecznego, kulturalnego czy gospodarczego. Mimo dwóch państwowych uczelni, nie jest to także powszechnie znany ośrodek akademicki. Dodatkowo niemal automatycznie kojarzy się ją z klasztorem na Jasnej Górze i pielgrzymkami, co też ma wpływ na jej popularny wizerunek. Co ciekawe, sami częstochowianie też bardzo krytycznie patrzą na swoje miasto, nie dostrzegając choćby zaangażowania lokalnych instytucji w upowszechnianie i promowanie różnych form kultury.

Nie jest to jednak prawdziwy obraz miasta. Działa tu bowiem zarówno filharmonia, teatr, kino studyjne, jak i Ośrodek Promocji Kultury „Gaude Mater”, a Muzeum Częstochowskie nie ogranicza się jedynie do udostępniania rozmaitych ekspozycji, ale „wychodzi” również w miasto organizując spotkania i spacerory tematyczne. Również inne, działające w mieście instytucje starają się o przygotowanie różnorodnej oferty kulturalnej zarówno dla samych mieszkańców, jak i turystów.

Chciałabym przyjrzeć się bliżej działalności kulturalnej dwóch częstochowskich bibliotek – Biblioteki Głównej Uniwersytetu Humanistyczno-Przyrodniczego im. Jana Długosza i Biblioteki Publicznej im. Władysława Biegańskiego. Nie są to ani jedyne, ani najważniejsze biblioteki, które działają w mieście, bo niewątpliwie zbiory Starej Biblioteki na Jasnej Górze mają o wiele większą wartość historyczną i kulturową, ale obie te biblioteki starają się stale współtworzyć lokalne życie kulturalne. Co oczywiste, podstawowym celem działalności obu tych instytucji jest gromadzenie i udostępnianie czytelnikom zbiorów książkowych, prasowych i multimedialnych. Warto jednak bliżej przyjrzeć się innym podejmowanym przez te biblioteki działaniom.

Początek działalności Biblioteki Głównej wiąże się ściśle z powstaniem Wyższej Szkoły Nauczycielskiej w Częstochowie w 1971 roku. W 1974 uczelnię przemianowano na Wyższą Szkołę Pedagogiczną, w 2004 roku stała się ona Akademią im. Jana Długosza, a w czerwcu 2018 roku Uniwersytetem Humanistyczno-Przyrodniczym im. Jana Długosza. Podstawowym i pierwszym zadaniem Biblioteki było więc stworzenie bazy naukowej zarówno dla studentów, jak i wykładowców. Obecnie zbiór Biblioteki tworzy około 300 ty-

sięcy woluminów, udostępnianych zarówno do wypożyczenia, jak i „na miejscu” w specjalistycznych czytelniach. Jako podstawowe zadania Biblioteki wymienia się:

- gromadzenie i celowe uzupełnianie zbiorów;
- wieloaspektowe ich opracowywanie i wykazywanie w ogólnodostępnych katalogach;
- odpowiednie przechowywanie i konserwowanie zbiorów;
- udostępnianie zbiorów¹.

W strukturze Biblioteki istnieją: Oddział Gromadzenia i Uzupełniania Zbiorów, Oddział Informacji Naukowej i Bibliografii, Oddział Magazynów i Konserwacji Zbiorów, Oddział Opracowywania Zbiorów, Oddział Udostępniania Zbiorów, Samodzielne Stanowisko ds. Bibliotek Sieci oraz Samodzielne Stanowisko ds. Informatyki².

Udostępnianie i upowszechnianie zbiorów są oczywistymi aktywnościami Biblioteki, warto jednak podkreślić, że działania te odbywają się nie tylko w tradycyjnej formie wypożyczeń i działalności czytelni, ale również w formie biblioteki on-line, w której możemy znaleźć zeszyty naukowe przygotowane przez pracowników Uczelni, a także, dzięki współpracy ze Śląską Biblioteką Cyfrową, uzyskać dostęp do zbiorów specjalnych (m.in. pocztówek, afiszy, map, archiwalnych numerów czasopism).

Ten rodzaj działalności wynika jednak z oczywistych zasad funkcjonowania wszystkich bibliotek, warto więc podkreślić jeszcze jedną, istotną nie tylko dla Uniwersytetu, ale i dla Częstochowy sferę działalności Biblioteki Głównej.

Od 1989 roku Biblioteka organizuje wystawy tematyczne, do dnia dzisiejszego odbyło się już ich 132. Jak zapewniają pracownicy:

Wystawa to przede wszystkim promowanie, reklama prezentowanych, wybranych materiałów. Tematy wystaw określane są w oparciu o zainteresowania użytkowników biblioteki oraz o aktualne wydarzenia. Organizując ekspozycje, starano się zaprezentować przede wszystkim bogate zasoby księgozbioru biblioteki, często niedostępne dla użytkowników³.

Pierwsza wystawa w marcu 1989 roku odbyła się z inicjatywy ówczesnej dyrektor Biblioteki Głównej Joanny Grochowskiej, a jej temat brzmiał „Piękna książka”. Pokazano na niej najciekawsze zbiory uczelnianej biblioteki.

¹ Zob. więcej: <http://www.bg.ajd.czyst.pl/bg-info.php> (dostępne 08.04.2019)

² <http://www.bg.ajd.czyst.pl/bg-struktura.php> (dostępne 08.04.2019)

³ I. Cichoń, I. Mielczarek, *Działalność wystawiennicza Biblioteki Głównej Akademii im. Jan Długosza w Częstochowie*, [w:] *Literaturai kultura w Częstochowie. Częstochowa w literaturze i kulturze*, pod red. E. Hurnikowej, E. Wróbel, A. Wypych-Gawrońskiej, Częstochowa 2009, s. 314.

Początkowo na ekspozycje wykorzystywano korytarz w budynku, w którym mieści się Biblioteka, od 2004 na wystawy przeznaczona jest osobna sala, odpowiednio przygotowana do pełnienia swych funkcji (mieści się ona również w budynku Biblioteki, na parterze). Kilukrotnie Biblioteka swoje wystawy organizowała poza murami macierzystego budynku, m.in. w Muzeum Okręgowym m. Częstochowy oraz w Ośrodku Promocji Kultury „Gaude Mater”.

W pierwszym roku odbyły się dwie wystawy, w kolejnych liczba ta była zmienna – od dwóch do dwunastu. Tematy wystaw były związane z najróżniejszymi dziedzinami nauki, kultury i sztuki⁴. Wiele z nich poświęconych było postaciom zasłużonym dla historii, kultury czy literatury polskiej, np. „Maria Dąbrowska” wrzesień 1989 roku, „Ignacy Jan Paderewski – w 50 rocznicę śmierci pianisty” luty 1991 roku, „Joachim Lelewel – uczony i polityk” maj 1997, „Wisława Szymborska – 85. rocznica urodzin” wrzesień 2008. Równie często organizowano ekspozycje jubileuszowe, np.: „100 rocznica złożenia zwłok Adama Mickiewicza na Wawelu” 1990 rok, „200 rocznica Konstytucji 3-go Maja” maj 1991 roku, „500-lecie odkrycia Ameryki przez K. Kolumba” październik 1992 roku. Wiele wystaw poświęcone było popularyzacji zbiorów Biblioteki Głównej, np. „500 lat exlibrisu polskiego. Ze zbiorów Biblioteki Głównej AJD” październik 2016 roku, „Drzeworyty w zbiorach Biblioteki Głównej AJD” luty 2016 roku, „Jasna Góra w zbiorach Biblioteki Głównej AJD” grudzień 2008 roku, „Wystawa grafiki ze zbiorów Biblioteki Głównej WSP” kwiecień 1996 roku. Każda z wystaw jest starannie przemyślana i przygotowana, do każdej przygotowujemy jest katalog. Każda też pozwala na pogłębienie wiedzy na dany temat.

Ważne jest również to, że wystawy poświęcone są nie tylko znanym i uznanym osobom czy zjawiskom, ale również są przyjazną przestrzenią dla zaprezentowania szerokiemu gronu rozmaitych dzieł pracowników i studentów Uniwersytetu Humanistyczno-Przyrodniczego im. Jana Długosza. Przez blisko trzydzieści lat Biblioteka przygotowała wystawy malarskie i fotograficzne zarówno słuchaczy Uniwersytetu Trzeciego Wieku (np. marzec 2007, listopad 2008), studentów kierunków artystycznych (styczeń 2004, październik 2008, listopad 2014), pracowników Biblioteki (maj 2011, styczeń 2015), jak i pracowników naukowych uczelni (marzec i maj 2016).

Biblioteka nie zapomina również o Częstochowie i przygotowuje wystawy związane tematycznie zarówno z aktualnymi, jak i historycznymi wydarzeniami i postaciami istotnymi dla lokalnej kultury czy historii.

⁴ Szczegółowy spis wystaw wraz z katalogami i zdjęciami z ich uroczystego otwarcia można znaleźć na stronie: <http://www.bg.ajd.czyst.pl/wystawy-historia.php> (dostępne 08.04.2019).

Myślę, że szczegółowe wymienienie i omówienie każdej z wystaw, która została zorganizowana przez Bibliotekę Główną Uniwersytetu Humanistyczno-Przyrodniczego im. Jana Długosza miałyby się z celem. Warto jednak wiedzieć, jak szeroki jest zakres działań wystawienniczych tej instytucji i jak przyczynia się ona do promocji rozmaitych dziedzin sztuki, literatury, kultury i historii wśród społeczności akademickiej w Częstochowie.

Każda z wystaw jest uroczystie otwierana i jest to często okazja do spotkań z twórcami, bądź pomysłodawcami tematu przewodniego ekspozycji. Niewątpliwie wpływa to na promowanie nie tylko Biblioteki i Uczelni, ale i samych autorów w lokalnym środowisku kulturalnym. Zresztą taką opinię wyrażają również sami pracownicy Biblioteki:

Wystawy zapewniają systematyczne komunikowanie się Biblioteki z otoczeniem i tworzą dla niej korzystną atmosferę. Uroczyste otwarcie ekspozycji jest okazją do spotkań nie tylko ze społecznością akademicką, ale także z szerszymi kręgami odbiorców. Biblioteka staje się wtedy przestrzenią publiczną, miejscem spotkań, wymiany opinii oraz ciekawych dyskusji. Ekspozycje przygotowywane przez Bibliotekę Główną są cenną ofertą kulturalną, integrującą środowisko akademickie⁵.

Równie ważne jest to, że w periodyku uczelnianym „Res Academicae” można znaleźć relacje z otwarcia wystaw oraz rozmowy z twórcami⁶, co niewątpliwie przyczynia się do promocji tych wydarzeń wśród społeczności Uczelni, ale też pozwala bliżej poznać się wzajemnie.

Co ważne, wstęp na wystawy jest bezpłatny i możliwy dla każdego zainteresowanego, co sprawia, że miejsce to może stać się centrum promocji kultury wśród szerokich kręgów lokalnej społeczności. A tym samym przełamując stereotyp, że biblioteka to tylko (choćby osobiście właściwsze wydaje mi się „aż”) książki i wstęp do niej mają tylko studenci i wykładowcy.

Biblioteka Publiczna im. dr Władysława Biegańskiego działa już od stu lat. Z inicjatywy jej patrona⁷ zostało powołane do życia w 1916 roku Towarzystwo Biblioteki Publicznej, którego głównym celem było właśnie stworze-

⁵ I. Cichoń, I. Mielczarek, op. cit., s. 319–320.

⁶ Zob. np. *Henryk Cwiąg: Podróże – ważny fragment mojego życia*, rozm. przep. Marek Makowski, „Res Academicae” 2016, nr 2, s. 28–30.

⁷ Władysław Biegański (1857–1917) lekarz, logik, filozof, działacz społeczny. Od 1883 roku mieszkał w Częstochowie, pracując tu jako lekarz szpitalny i miejski, a także jako lekarz fabryczny. Był współzałożycielem i wieloletnim prezesem Towarzystwa Lekarskiego Częstochowskiego. Utworzył Towarzystwo Dobroczynności dla Chrześcijan, a także współorganizował miejscowy oddział Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego. Był także inicjatorem utworzenia w mieście Biblioteki Miejskiej. Pisał książki z zakresu medycyny i logiki, aktywnie uczestniczył w życiu społecznym Częstochowy.

nie księgozbioru, do którego dostęp mieliby wszyscy zainteresowani. O tym ważnym dla częstochowskiego życia kulturalnego wydarzeniu donosiła miejscowa prasa, przy okazji dostarczając informacji, jakie pozycje książkowe znalazły się na półkach:

(...) Otwieramy wielki katalog, w którym daj Boże by wkrótce zabrakło czy-
stych kart, i na pierwszej stronie znajdujemy dzieła ś. p. dr Wł. Biegańskiego,
a przeglądając dalsze jego karty spotykamy nazwiska znanych uczonych
psychologów, ekonomistów, prawników, medyków, przyrodników, badaczy
literatury naszej i obcej, matematyków i na samym końcu długiego szeregu
autorów widzimy nazwisko obecnego prezydenta St. Zjednoczonych – Wo-
drowa Wilsona i tytuł wydanego w 1917 roku dziełka jego pt. *Ustrój pań-
stwowy Anglii*. (...) Tak, beletrystyki na razie nie ma. Spotkaliśmy tylko jedną
książkę *Szaleństwo* Gabrieli Zapolskiej, której utwór wkradł się między dzieła
mężów nauki⁸.

W dniu otwarcia chętni mogli skorzystać z księgozbioru liczącego 1298
tomów, będącego przede wszystkim zbiorem naukowym. Nie jest to liczba
robiąca wrażenie, ale trzeba pamiętać, że podstawę tworzenia tej kolekcji sta-
nowiły prywatne zbiory członków zarządu Biblioteki – w większości osób
związanych ze środowiskiem naukowym.

Przez kolejne lata Biblioteka borykała się z poważnymi problemami fi-
nansowymi i lokalowymi, stało się to powodem decyzji o przekazaniu za-
rządu tej instytucji władzom miejskim, pod warunkiem zachowania w na-
zwie nazwiska pomysłodawcy całej inicjatywy dr Władysława Biegańskiego.
Przejęcie księgozbioru przez miasto w 1925 roku spowodowało ustabilizowa-
nie sytuacji finansowej i pozwoliło na dalszy rozwój, przede wszystkim zwią-
zany z powiększaniem księgozbioru i propagowaniem czytelnictwa wśród
społeczności lokalnej. Zmiany społeczne, polityczne i administracyjne za-
chodzące w Polsce wpływały na formalne zasady funkcjonowania Biblioteki⁹,
ale stale zwiększała ona swoją kolekcję, stając się niezastąpionym źródłem
wiedzy i informacji dla częstochowian.

Współcześnie Bibliotekę Publiczną im. Władysława Biegańskiego two-
rzą: Biblioteka Główna (w skład, której wchodzi: Wypożyczalnia Centralna,
Czytelnia Naukowa i Czasopism, Informatorium i Oddział Informacji Regio-
nalnej, Pracownia Internetowa z ksero, Oddział dla Dzieci i Młodzieży oraz
działy wewnętrzne, administrujące zarządzaniem Biblioteki) oraz 22 dziel-
nicowe filie, w tym specjalistyczna Filia Muzyczna. Jej zbiory w przeważają-

⁸ A. P., *Częstochowa zyskała nową placówkę kulturalną w otwartej wczoraj Bibliotece Publicznej*, „Goniec Częstochowski” 1917, nr 183, s. 3.

⁹ Zob. więcej na temat historii Biblioteki: <http://biblioteka.czest.pl/biblioteka/rys-historyczny> (dostępne 08.04.2019).

cej części stanowi beletrystyka, ale nie brakuje również książek naukowych. Cenne, szczególnie dla badaczy historii i kultury regionu, są zbiory archiwalnych czasopism częstochowskich, z których znaczna część udostępniona jest w Internecie. Również zbiory specjalne obejmujące pocztówki, mapy, afisze i dokumenty stanowią bogate źródło wiedzy do badań i odkrywania na nowo Częstochowy.

Co oczywiste, zarówno dla Biblioteki Głównej, jak i wszystkich jej filii podstawowym celem działania jest propagowanie czytelnictwa wśród szerokiej mas społeczności lokalnej oraz służenie pomocą w zdobywaniu wiedzy. Ale warto wiedzieć, że instytucja ta pełni również funkcję animatora i promotora najróżniejszych inicjatyw kulturalnych, społecznych i naukowych w Częstochowie, które cieszą się dużym zainteresowaniem lokalnej społeczności. Warto przyjrzeć się kilku bliżej projektom bliżej, po to by pokazać ich różnorodność.

We współpracy z Wydziałem Filologiczno-Historycznym Uniwersytetu Humanistyczno-Przyrodniczego im. Jana Długosza, od 2009 roku organizowane są, pod nazwą „Akademia w Bibliotece”, cyklicznie wykłady popularyzatorskie dla częstochowskich uczniów szkół ponadgimnazjalnych. Ich celem jest przekazanie wiedzy z najróżniejszych dziedzin, ale również w pewien sposób wychowanie młodego pokolenia częstochowian i zachęcenie do poszukiwania wiedzy na sprawy niekoniecznie oczywiste czy całkiem poważne. Tematy spotkań wynikają z zainteresowań naukowych pracowników Uczelni i prowadzone są w formie tradycyjnych wykładów, prezentacji multimedialnych i warsztatów. Młodzież, dzięki tej inicjatywie, miała okazję dowiedzieć się m.in.: *Czy człowiek średniowiecza miał poczucie humoru?* (wykład dr hab. Adama Regiewicza, prof. AJD listopad 2015), jakie stosowano *Narzędzia kar i tortur w średniowiecznym i nowożytnym wymiarze sprawiedliwości* (wykład dr Katarzyny Milik, styczeń 2016), jak porozumiewają się użytkownicy CB-radia (*MY-WY-ONI w języku użytkowników CB-radia*, dr Violetta Jaros, listopad 2014), czy w średniowieczu było czysto czy brudno (*Czystość i brud w średniowieczu*, dr Katarzyna Chmielewska, styczeń 2015), czy filomatów bolały zęby i jak je leczyli (*Jak filomaci leczyli ból zębów? Związki literatury z nauką w XIX wieku*, dr hab. Agnieszka Czajkowska, prof. AJD marzec 2014), na jakie chwytły reklamowe można się nabrać w restauracjach (*Chwytły reklamowe w nazwach potraw – na podstawie menu polskich restauracji*, dr hab. Małgorzata Dawidziak-Kładoczna, październik 2012) oraz w jaki sposób mówi się o modzie (*Słownictwo dotyczące mody w polszczyźnie*, prof. Maria Lesz-Duk, maj 2010)¹⁰. Przystępna forma i ciekawe tematy

¹⁰ Program wszystkich edycji Akademii w Bibliotece dostępny jest pod adresem: <http://www.biblioteka.czystochowa.pl/biblioteka/akademia-w-bibliotece> (dostępne 08.04.2019).

związane z historią, kulturą, literaturą, polityką, językiem i sztuką sprawiają, że wykłady cieszą się dużą popularnością wśród młodzieży. Uczniowie zyskują na nich nie tylko wiedzę, ale też przekonanie, że nauka to nie wyczerpie się dat i regulek, ale przede wszystkim pasja odkrywania i poznawania.

Propagowaniu wiedzy historycznej, tej całkiem niedawnej, wśród szerokiego grona częstochowian służą także cykliczne spotkania organizowane w Bibliotece Głównej zatytułowane „Środa z IPN”. Są to wykłady, które powstają we współpracy z katowickim oddziałem Instytutu Pamięci Narodowej. Wygłaszają je nie tylko historycy związani z tą instytucją, ale również osoby zwykle kojarzone z zupełnie innym rodzajem działalności, jak np. Muniak Staszczuk (*Moja muzyka w PRL-owskiej perspektywie*, styczeń 2014) czy Janusz Yanina Iwański (*Moja muzyka*, marzec 2014)¹¹.

Biblioteka Publiczna stara się dotrzeć także do najmłodszej generacji częstochowian-przedszkolaków, uczniów klas 1-3, a także dzieci, które jeszcze nie uczęszczają do przedszkoli. To do tych adresatów skierowane są takie imprezy jak: *Zajmujące lekcje dla przedszkoli*, *Wesołe Zwierzaki*, *Popołudnia w bibliotece* czy *Każda środa jest nasza*. Są to spotkania w czasie, których rozwijana jest wrażliwość na słowo – poprzez czytanie i poznawanie bohaterów bajek i opowiadań, ale również najczęściej jest to czas dobrej zabawy i rozwijania rozmaitych umiejętności plastycznych. Jak mówi Beata Grzanka, dyrektor Biblioteki Publicznej:

Najwięcej jest działań praktycznych i warsztatów, bo chodzi przede wszystkim o to, by zachęcać dzieci do twórczej aktywności. – Pokazujemy, że biblioteka to instytucja interdyscyplinarna, bo w jej ramach mogą odnaleźć się naprawdę wszystkie dziedziny nauki i sztuki. Co więcej, obojętnie ile mamy lat, gdzie mieszkamy i skąd pochodzimy, wszyscy możemy pięknie bawić się w bibliotece¹².

Biblioteka nie zapomina również o osobach starszych i niepełnosprawnych. Organizowane są dla nich szkolenia z zakresu obsługi komputera i poruszania się po Internecie, prowadzona jest akcja Książka do domu, stale powiększany jest zbiór audiobooków, istnieje także możliwość skorzystania ze specjalnego urządzenia Czytawk Plus, które jest przystosowane do obsługi przez osoby niewidome i słabowidzące. Wszystkie te działania służą nie tylko upowszechnieniu czytelnictwa wśród lokalnej społeczności, ale też świadczą o ogromnym zaangażowaniu pracowników Biblioteki w realizację misji społecznej i kulturalnej tej instytucji.

¹¹ Zob. więcej: <http://www.biblioteka.czest.pl/biblioteka/spotkania-z-ipn> (dostępne 08.04.2019).

¹² M. Wilk, *Biblioteka dla każdego*, „Jasne, że Częstochowa” 2016, nr 11, s. 12.

W ramach Biblioteki Publicznej funkcjonują również Dyskusyjne Kluby Książki, obecnie działa ich pięć:

- dla dzieci „**MOLIKI**” w Oddziale dla Dzieci i Młodzieży, którego moderatorkami są Irmiona Młynarczyk i Anna Boraczyńska;
- dla młodzieży „**ZACZYTANI**” w Oddziale dla Dzieci i Młodzieży, moderatorki: Irmiona Młynarczyk, Anna Boraczyńska;
- dla młodzieży „**STOP!Kartka**” w Bibliotece Głównej, moderatorki: Beata Grzanka i Barbara Turel;
- dla dorosłych i młodzieży starszej DKK „**Centrala**” – Biblioteka Główna, moderatorka: Agnieszka Batorek;
- dla dorosłych DKK „**Książkopolis**” – Biblioteka Główna, moderator – Jarosław Gliński¹³.

Pierwszy częstochowski DKK powstał w 2007 roku, kolejne w latach 2008–2011. Ich podstawowym celem działania jest spotkanie i rozmowa na temat przeczytanych książek. Przy czym nie chodzi tu o przeprowadzanie szczegółowych analiz i interpretacji, ale o podzielenie się wrażeniami i przemyśleniami, które pojawiły się w czasie lektury. Osoby należące do DKK w ciągu miesiąca mają do przeczytania wyznaczoną lekturę, po to by móc później uczestniczyć w dyskusji. Działalność Klubu nie tylko zachęca do czytania, ale również do refleksji i daje okazję do rozmów. Co więcej, dzięki staraniom DKK częstochowianie mieli okazję do wielu interesujących spotkań ze znanymi i uznanymi autorami, m.in. z: Izabelą Sową, Wojciechem Kuczokiem, Jackiem Pałkiewiczem, Michałem Rusinkiem, Jarosławem Grzędowiczem, Agnieszką Frączek, Bogusławem Michalcem, Arturem Nowickim i Magdaleną Grzebałkowską¹⁴.

Spotkania autorskie organizowane w przez Bibliotekę Publiczną otwarte są dla wszystkich częstochowian. Każdy więc może przyjść i na „żywo” zobaczyć oraz posłuchać swojego ulubionego autora. Wydarzenia te cieszą dużą popularnością, co tylko potwierdza tezę, że biblioteka to również miejsce spotkań i promocji kultury.

Zarówno w Bibliotece Głównej, jak i w jej filiach organizowane są wystawy rozmaitych prac plastycznych. W grudniu 2016 można było obejrzeć: wystawę ozdób świątecznych autorstwa Małgorzaty Neteczy (Filia nr 8), pokonkursową wystawę plastyczną *Stworki, potworki* (Filia nr 8), prace pt. *Pejzaże w zimnych barwach* (Filia nr 10), wystawę fotografii Marka Nowaka pt. *Mikrokosmos* (Biblioteka Główna). Wystawy o najróżniejszej tematyce, skierowane do różnych grup wiekowych, będące efektem pracy zawodowych artystów, amatorów, ale także dzieci to stały element działalności kulturalnej

¹³ <http://www.biblioteka.czyst.pl/wbibliotece/klub-dkk> (dostępne 08.04.2019).

¹⁴ <http://www.biblioteka.czyst.pl/wbibliotece/klub-dkk> (dostępne 08.04.2019).

Biblioteki Publicznej. Dzięki takim inicjatywom instytucja ta ożywa, staje się miejscem spotkań i rozmów.

Działania podejmowane przez Bibliotekę niejednokrotnie przekroczyły jej mury, gdyż angażuje się ona w organizację lub współorganizację rozmaitych imprez kulturalnych na terenie Częstochowy.

Dzięki inicjatywnie jednej z czytelniczek (wykorzystanie środków z budżetu obywatelskiego) i wsparciu organizacyjnym Biblioteki w maju 2016 roku w jednej z częstochowskich dzielnic odbyła się Literacka majówka. Był to czas spotkania z wieloma autorami (m.in. autorką „częstochowskich” kryminałów Martą Obuch oraz Agnieszką Frączek – autorką wierszy dla dzieci), ale wśród gości znaleźli się również Artur Barciś i Krystyna Czubówna, przede wszystkim jednak był to czas wspólnych zabaw i warsztatów.

Poza murami Biblioteki odbywają się także Festiwale Bajki w czasie których promuje się czytelnictwo pośród najmłodszych częstochowian poprzez warsztaty teatralne i ilustratorskie, spotkania z autorami, gry miejskie i zabawy podwórkowe¹⁵. W ramach Festiwalu w 2016 roku, który odbył się w dniach 29 września – 1 październik Towarzystwo Przyjaciół Biblioteki Publicznej zorganizowało terenową grę miejską pt. *Tajemnica skradzionego naszyjnika*. Zadaniem uczestników było poszukiwanie na terenie miasta zaginionej biżuterii. Zabawa zawierała w sobie elementy marszu na orientację i wiązała się z koniecznością rozwiązywania zagadek związanych z Częstochową¹⁶.

Biblioteka aktywnie włącza się również w przygotowanie imprez kulturalnych w czasie Festiwalu Dekonstrukcji Słowa Czytaj!¹⁷, w trakcie cyklu imprez miejskich Aleje tu się dzieje! (w 2016 roku były to Teatr na Kólkach, Objazdowa Biblioteka, Literackie poniedziałki w Odwachu¹⁸) oraz w czasie Nocy Kulturalnej.

Warto odnotować, że Filia nr 9 włącza się również w promocję zdrowego trybu życia i zachęca do wzięcia udziału w zajęciach warsztatowych z jogi. Także ta Filia we współpracy z Wiesławem Paszkowskim z Ośrodka Dokumentacji Dziejów Częstochowy zaprasza na spacer po miejscach związanych ze kulturą żydowską.

Wymienione pokrótce kierunki podejmowanych przez Bibliotekę Główną i jej Filie działań pokazują jak bardzo są one różnorodne i jak bardzo starają się one trafić do czytelników w różnym wieku. Trzeba pamiętać, że:

¹⁵ Zob. więcej: <http://www.biblioteka.czyst.pl/wydarzenia/2016/festiwal-bajki-29-września-1-października> (dostępne 08.04.2019).

¹⁶ Zob. więcej: <http://www.biblioteka.czyst.pl/wydarzenia/2016/tajemnica-skradzonego-naszyjnika-fotorelacja> (dostępne 08.04.2019).

¹⁷ Zob. więcej: <http://www.festiwalczytaj.pl/index.php> (dostępne: 08.04.2019).

¹⁸ Zob. więcej: <http://aleje.czystochowa.pl> (dostępne 08.04.2019).

Współczesna i nowoczesna biblioteka publiczna pełni różnorodne funkcje: oświatową, kulturalną, rozrywkową, naukową, pomocy społecznej, towarzyską, wychowawczą. Wedle tej zasady powinna żyć życiem społeczności lokalnej, w jakiej się znajduje i być dla niej nie tylko księżnicą, ale i ośrodkiem informacji, zwłaszcza dotyczącej tej społeczności. Aby te informacje zbierać, udzielać ich i wymieniać je, musi pozostawać w kontakcie z wszelkim organizacjami i instytucjami funkcjonującymi w niej równolegle¹⁹.

Zarówno Biblioteka Główna Uniwersytetu Humanistyczno-Przyrodniczego im. Jan Długosza jak i Biblioteka Publiczna im. dr Władysława Biegańskiego starają się aktywnie włączać w nurt lokalnego życia kulturalnego, nie tylko by wypromować siebie i swoje zbiory, ale również po to, by integrować lokalne środowisko. Każda bowiem organizowana przez te instytucje impreza przyciąga publiczność w różnym wieku i stwarza klimat do rozmów, wyrażania opinii i dzielenia się poglądami.

Bibliografia

Cichoń I., Mielczarek I., *Działalność wystawiennicza Biblioteki Głównej Akademii im. Jan Długosza w Częstochowie*, [w:] *Literatura i kultura w Częstochowie. Częstochowa w literaturze i kulturze*, pod red. E. Hurnikowej, E. Wróbel, A. Wypych-Gawrońskiej, Częstochowa 2009.

Biblioteka w otoczeniu społecznym, praca zbiorowa pod red. E. Zybert, Warszawa 2000.

Biblioteka w społeczeństwie informacyjnym: informacja – edukacja – media, pod red. M. Drzewieckiego i M. Majewskiej, Warszawa 2005.

Rola i funkcje bibliotek Wyższych Szkół Pedagogicznych w Polsce, red. Z. Sokół, Rzeszów 1992.

Sokół Z., *Biblioteki wyższych szkół pedagogicznych*, Rzeszów 1980.

Wojciechowski J., *Biblioteka w komunikacji publicznej*, Warszawa 2010.

Wojciechowski J., *Marketing w bibliotece*, Warszawa 1993.

A. P., *Częstochowa zyskała nową placówkę kulturalną w otwartej wczoraj Bibliotece Publicznej*, „Goniec Częstochowski” 1917, nr 183

Henryk Ćwięk: *Podróże – ważny fragment mojego życia*, rozm. przep. M. Makowski, „Res Academicae” 2016, nr 2 „Jasne że Częstochowa” 2012-2016.

aleje.czystochowa.pl

www.festiwalczytaj.pl/index.php

www.bg.ajd.czyst.pl

www.biblioteka.czyst.pl

Katalogi wystaw organizowanych przez Bibliotekę Główną Uniwersytetu Humanistyczno-Przyrodniczego im. Jana Długosza w Częstochowie.

¹⁹ *Biblioteka w otoczeniu społecznym*, praca zbiorowa pod red. E. Zybert, Warszawa 2000, s. 27.